

Literatuur: tijdschriften

Aspecten van het volksleven in Europa. Geografische spreiding van gebruiken rond het huwelijk door A. Doppagne, C. Leonard, D. Manet, K. C. Peeters en J. Theuwissen. — *Volkskunde* 76 nr. 4 (1975) p. 267–293.

Resultaten van een in 1975 gehouden enquête over huwelijksgebruiken in Vlaams- en Waals-België. Met behulp van vragenlijsten zijn vier onderwerpen in kaart gebracht en becommentarieerd: gebruiken bij het afscheid van de jongelingschap, verlanglijsten voor huwelijksgeschenken en gebruiken i.v.m. de trouwring (dragen aan de linker- of rechterhand; bestemming van de trouwring van de overleden huwelijkspartner). Op een vijfde kaart zijn de antwoorden op de vraag: 'Aan welke hand draagt men de trouwring?' voor geheel Europa in beeld gebracht.

Bakker, P. P. *Onderzoek, verplaatsing en wederopbouw van een visserswoning uit Koehool*. Zie: *Wonen en werken te Koehool*.

Boo, A. A. J. de. *De Zuidbevelandse klederdracht*. — Historisch jaarboek voor Zuid- en Noord-Beveland 1975, p. 55–67.

Mede aan de hand van gesprekken en enkele foto's, genomen rond de eeuwwisseling, wordt de 'misjesdracht' (die gedragen werd door meisjes vanaf ca. 2 jaar tot hun eerste communie) in Zuid-Beveland beschreven.

Bos, J. M. en C. Soederhuizen. *Kanttelingen bij de geschiedenis van het houtzagen*. — Bijdr. en med. v. Het Nederlands Openluchtmuseum 38 nr. 2 (1975), p. 51–82.

Een volkskundig museum mag niet volstaan met het verzamelen en exposeren van gebouwen en voorwerpen zonder meer, maar dient duidelijk te maken wat hun betekenis was voor en hun invloed op het dagelijks leven van de mens. Deze stelling wordt toegelicht met een voorbeeld: nagegaan wordt welke consequenties de mechanisatie van het houtzagen in de loop der eeuwen heeft gehad voor de werkgelegenheid, de arbeidsomstandigheden, de lichamelijke inspanning van de werknemer en de technische, sociale en organisatorische kwaliteiten die van hem werden vereist.

Braekman, W. L. *Recepten uit het begin der XVIIe eeuw voor ziekten van mens en dier*. — *Oostvlaamse Zanten* 51 nr. 1 (1976) p. 2–13.

Recepten uit een huishoudboekje daterend uit het begin van de 17e eeuw, dat zich in het Rijksarchief te Gent bevindt, voorzien van commentaar.

Brems-Cambre, R. *Resultaten van het sagenonderzoek in het Nederlandse taalgebied. XLII. De Antwerpse agglomeratie.* – *Volkskunde* 76 nr. 3 (1975) p. 190–225.

Systematisch overzicht van sagenmotieven, voorzien van enig commentaar, met een classificatie en bibliografie van de verhalen over de Lange Wapper en een bibliografie van werken van H. Conscience waar Antwerpse sagen in voorkomen.

Cumps, L. K. *De Tempeliers in het Baljuwschap Vlaanderen.* – *Volkskunde* 76 nr. 4 (1975) p. 294–301.

Onderzoek van de in Vlaams-België volgens de directe methode bijeengebrachte Tempeliërsagen leert dat de Tempelridder daarin steeds negatief beoordeeld wordt, dat bijna alle in deze verhalen optredende motieven uit andere sagencomplexen aangetrokken zijn en dat er een duidelijke discrepantie bestaat tussen de Tempeliers in de sage en die uit de historische werkelijkheid. Factoren die de sagevorming rond de Tempeliers hebben bevorderd.

Degh, L. *The legend and the sparrow.* – *Volkskunde* 76 nr. 3 (1975) p. 177–189.

De sage kan niet zo precies gedefinieerd worden als b.v. de mus door de biologie. Zowel het begrip folklore, waarvan de sage een onderdeel is, als de begrippen die in de definities van de sage plegen te worden toegepast, zijn hiervoor te onduidelijk. Zolang dat zo is zou men ook geen nieuwe classificaties moeten bedenken.

Fokkelman, B. H. A. *De Sint-Janstros. Een stuk religieuze folklore.* – *Brabants Heem* 27 nr. 4 (1975) p. 134–145 (vervolg van nr. 3 (1975) p. 95–104).

De samenstelling van Sint-Janstros en kruidwis en de symboliek ervan.

Fruithof, Th. *Enkele gegevens over leven en werken te Koehool.* Zie: *Wonen en werken te Koehool.*

Gieles, F. *Over fopglazen en fopkannen in het algemeen en enkele Bergen op Zoomse fopkannen in het bijzonder.* – *Brabants Heem* 28 nr. 2 (1976) p. 42–51; ill.

Beschrijving van enkele fopglazen en -kannen uit musea en particulier bezit. Dit drinkgerei, dat door zijn ingewikkelde constructie moeilijk geledigd kon worden zonder morsen, verhoogde de feestvreugde op gildesamenkomsten en familiefeesten (vooral verloving en huwelijk).

Gilbert, H. *The crack in the abbey floor: a laboratory analysis of a legend.* – *Indiana Folklore* 8 nr. 1–2 (1975) p. 61–78.

Een professor van het St. John's College verzint, met een minimum aan historische gegevens, een verhaal over een vrouw die na haar dood terugkomt om haar zoon te wreken die bij de bouw van de abdij om het leven kwam. Na enige jaren wordt dit verhaal nog in allerlei vormen op de campus verteld.

Schrijfster gaat na hoe geloofwaardig de vertellers zelf het verhaal vinden en welke functies het heeft (initiatie, groepsbinding). Ze is van mening dat het verhaal voorziet in de bestaande behoefte aan wedijver met een ander katholiek college dat

veel belangstelling heeft voor het bovennatuurlijke en ze ziet het als reactie op de grotere sociale belangstelling van de kerk waardoor de mystieke belevingen naar de achtergrond gedrongen werden.

Grinberg, M. *Carnaval et société urbaine XIVE-XVIIe siècles: le royaume dans la ville.* — *Ethnologie française* 4 nr. 3 (1974) p. 215–244; 8 ill., 2 krt.

Belichting van het karakter van en de ontwikkelingen binnen het carnaval van de 14e tot de 16e eeuw, met voorbeelden uit een aantal Franse steden en geplaatst tegen een sociaal-ekonomische- en kulturele achtergrond. Er wordt nagegaan hoe en waarom het carnaval tot een stedelijke kultuuruiting werd en welke de gevolgen daarvan waren voor het oorspronkelijke karakter van het carnaval. De stedelijke autoriteiten gaan het carnaval steeds meer voor eigen doeleinden gebruiken (om de welvaart van de burgerij aan te tonen, als oppositiemiddel tegen de macht van adel en geestelijkheid, en om kontakten met andere steden te onderhouden). Dit betekent een geleidelijk verdwijnen van het traditionele karakter en het opkomen van nieuwe elementen. Zo wordt de rol van de broederschap van jonge vrijgezellen minder belangrijk en één van de nieuwe elementen is dat het volk in de 16e eeuw alleen maar toeschouwer wordt. De omgekeerde wereld van het carnaval is gericht tegen de gevestigde macht en de kultuur van adel en geestelijkheid. Gesteld wordt dat het carnaval een belangrijk aandeel heeft gehad in de vorming van een populaire, stedelijke en niet-kerkelijke kultuur.

Grober-Glück, G. *Muster räumlichen Verhaltens bei Vorstellungen des Volksglaubens.* — *Ethnologia Europaea* 8 nr. 2 (1975), p. 227–242, 6 krt.

Grober-Glück probeert duidelijk te maken, aan de hand van een aantal voorbeelden uit de sfeer van het volksgeloof, dat kennis van de verspreiding van bepaalde verschijnselen, en in het bijzonder ook kennis van de intensiteit van de verspreiding, van belang kan zijn om de betrekkingen te begrijpen die er bestaan tussen op het eerste gezicht van elkaar onafhankelijke motiefkompleksen, en om een verklaring te vinden voor het naast elkaar voorkomen van verschillende motieven bij eenzelfde verschijnsel.

Haver, J. van. *Bezwering en bezweringsritueel in het zeventiende-eeuwse treurspel.* — *Volkskunde* 76 nr. 4 (1975) p. 302–314.

In Noord- en Zuidnederlandse treurspelen uit de zeventiende eeuw worden herhaaldelijk geesten en verschijningen onder bezwering opgeroepen door heksen of tovenaars. De vormgeving van deze tafereelen staat in belangrijke mate onder invloed van schrijvers uit de klassieke oudheid (bijv. Seneca), maar daarnaast treden ook wel elementen op die eerder tot de 'inheemse' traditie gerekend moeten worden (heksensabbat, tovercirkel e.d.).

Heide, G. D. van der. *Barradeel een Friese kustgemeente.* Zie: *Wonen en werken te Koehool.*

Heupers, E. *Hoe oud is het Grote Gild van Soest?* — *Jaarboek Oud-Utrecht* 1975, p. 206–219.

Tracht op grond van enkele gildegebruiken de voorchristelijke herkomst van dit gilde aannemelijk te maken.

Hymes, Dell. *Folklore's nature and the Sun's myth*. — Journal of American Folklore 88 nr. 350 (1975) p. 345–369.

Dell Hymes beschouwt de vaak gehoorde uitspraak dat de volkskunde bestudeert wat de andere wetenschappen laten liggen als een onvruchtbaar uitgangspunt. Hij meent dat een betere algemene conceptie mogelijk is op basis van vijf kernbegrippen: het genre (1) en de bijzondere, individuele vormgeving (2); de traditie (3), opgevat als een proces van traditionalisering, een universeel menselijke behoefte; de situatie (4): alle andere krachten in het sociale leven die op de traditie inwerken. Genre en individuele vormgeving, traditie en situatie staan in een dialektische verhouding tot elkaar die voortdurend beïnvloed wordt door de menselijke creativiteit (5) die zorgt voor aanpassing, herschepping en innovatie. Tenslotte behandelt hij aan de hand van deze vijf begrippen, zeer summier, een Indiaanse mythe waarvan de tekst volledig wordt weergegeven.

Jordan, R. A. *Ethnic identity and the lore of the supernatural*. — Journal of American Folklore 88 nr. 350 (1975) p. 370–382.

Van iemand uit de Mexikaans-Amerikaanse gemeenschap die onder invloed van de algemene Engels-Amerikaanse cultuur daarvan enigszins vervreemd geraakt is, laat Jordan met een aantal voorbeelden zien dat psychologische, sociale en culturele factoren bepalen hoe deze het Mexikaans-Amerikaanse volksgeloof hanteert.

K-Csilléry, Klara. *Typen der Kinderwiege in Europa*. — Ethnologia Europaea 8 nr. 2, (1975) p. 123–139; ill.

Bespreking van de wiegvormen, de vormen van de wiegekap.

Aansluitend worden nationale overzichten gegeven van de verschillende wiegvormen in Finland (T. Vuorela), Skandinavië (J. Granlund), Zweden (A. Nyman), Nederland (J. J. Voskuil) en Italië (E. Delitala).

In het bijzonder Delitala wijst op de noodzaak om een onderzoek als dit niet te beperken tot de vorm van de wieg, maar er ook de functie in te betrekken en het verband met de sociale en economische omstandigheden.

Lezingen voor de Europese Volkskunde-Atlas, september 1974 te Visegrád.

Klodnicki, Zygmunt. *'Rezzinia' in Europe*. — Ethnologia Europaea 8 nr. 2 (1975) p. 101–110; 5 krt., 9 afb.

De stand van het onderzoek, de vormen, de benamingen, de verspreiding van het draagnet.

Klodnicki meent, op grond van de verspreiding, dat het voorwerp oorspronkelijk gebruikt moet zijn voor het vervoer van korenaren, en pas daarna voor o.a. hooi. Hij stelt zich daarmee m.n. tegenover N.-A. Bringéus die in 1964 in het Zweedse draagnet een betrekkelijk late plaatselijke uitvinding zag (18e eeuw), zonder directe samenhang met de draagnetten elders. Bringéus erkent nu, in een aansluitend commentaar (*The hay-bow in Sweden and Europe*, p. 111–113), dat het Zweedse draagnet ouder moet zijn, maar hij blijft zich verzetten tegen de opvatting dat de verspreiding over een groter gebied een bewijs zou moeten zijn voor een oorspronkelijke samenhang, te meer daar, in dit geval, in Zweden een ouder primitiever gereedschap bestaat, waaruit het draagnet zich zelfstandig ontwikkeld kan hebben. Om meer zekerheid te hebben t.a.v. deze twee mogelijke verklaringen, zou, naar zijn

mening, meer aandacht besteed moeten worden aan de functie van een dergelijk gereedschap in de streek waar het voorkomt en aan de gereedschappen die daarnaast gebruikt worden.

Het nummer bevat bovendien aanvullend materiaal over gelijksoortige gereedschappen in Noorwegen (R. Pedersen, *Heubogen in Norwegen?* p. 113–114), de Baltische landen en noordwest Rusland (A. Viires, *Die Futtertrage im Baltikum und in Nordwestrussland*, p. 115–118) en Griekenland (S. Imellos, *Über den 'Heubogen' in Griechenland*, p. 118–122).

Knippenberg, W. H. Th. *Merklappen uit Brabants bezit*. – Brabants Heem 27 nr. 4 (1975) p. 151–154 (vervolg van nr. 3 (1975) p. 86–92).

Beschrijving van de motieven.

Kooger, J. P. *Rondom hagelkruisen, magische restanten in bos en veld*. – Nederlandse Historiën 9 nr. 5/6 (1975) p. 170–177.

Hagelkruisen in Gelderland (Wehl, Kilder, Beek, Klein-Azewijn, Velthuizen, Stokkum), Aarle-Rixtel (N.-Br.), Ekeren (bij Antwerpen) en Vehlingen (West-Duitsland).

Kurfürst, Pavel. *Musikinstrumente und Schallgeräte als akustische Quellen*. – Ethnographica 9 (Acta Musei Moraviae 59) (1974) p. 255–265.

Voorstel tot een nieuwe classificatie van volksmuziekinstrumenten op grond van hun fysisch-akoestische eigenschappen ter vervanging van de bestaande, grotendeels onbruikbare indelingen naar vorm, gebruik, wijze van bespeling, wijze van ontstaan, ouderdom enz. Met een overzicht van 106 elementen die in verschillende functies een klank doen ontstaan, versterken, wijzigen, en een schema van hun onderlinge koppelingen.

Kurfürst, Pavel. *Ein Applikationsversuch der Breslauer Taxonomiemethode bei Aufstellung zeitlich orientierter Diagramme im Bereich der Organologie*. – Ethnographica 9 (Acta Musei Moraviae 59) (1974) p. 267–280.

Uiteenzetting van een methode die het mogelijk maakt, de ontwikkeling in de vormgeving van muziekinstrumenten over een relatief korte periode te analyseren en tevens de vorm van de aan een opeenvolgende reeks ontbrekende instrumenten vast te stellen. Met 15 fig. en 3 tab.

Lund, J. *The legend of the king and the star*. – Indiana Folklore 8 nr. 1–2 (1975) p. 1–37.

Het historisch onjuiste oorlogsgerucht dat de Deense koning tijdens W.O. II als eerste een jodenster gedragen zou hebben, is uitgegroeid tot een compleet verhaal waarvan drie versies bestaan. Lund gaat nader in op de achtergronden van dit verhaal en geeft een beschrijving van de werkelijke gebeurtenissen rondom de jodenvervolging in Denemarken die aanleiding gegeven zouden kunnen hebben tot het ontstaan van een dergelijk verhaal; hij geeft een overzicht van de kanalen langs welke het verhaal zich verspreid heeft (van aanvankelijk mondelinge overlevering via perspublicaties naar romans), vervolgens een aantal nummers uit de Motif-Index van Thompson en een beperkt aantal sprookjes, waarmee het gegeven overeenkomt, en tenslotte geeft

hij de uitslag van een kleine mondelinge enquête onder 40 personen (20 joodse Amerikanen, 6 Denen of Deense Amerikanen, 1 Duitse immigrant en 13 willekeurige Amerikanen) naar de bekendheid met het verhaal.

Lund ziet als functie van dit verhaal o.m. een voorbeeld van Gods medeleven met de gekwelde joden (zoals dat in joodse schoolboeken wordt gegeven), een versterking van het beeld van de democratische, rechtvaardige Scandinaviër en een bewijs van de mogelijkheid dat geweldloosheid de wreedheid overwint. Mede door de veelheid van functies die het verhaal vervult zou het komen dat juist dit gerucht zich tot verhaal kon ontwikkelen.

Montagu, Jeremy. *The construction of the midwinterhoorn.* — The Galpin Society Journal 28 (1975) p. 71–80.

Beschrijving van de verschillende methoden van vervaardiging en gebruikte materialen, op grond van eigen waarnemingen en interviews met (anonieme) bouwers en bespelers uit Twente. In een appendix: gedetailleerde beschrijving van drie instrumenten. Vier foto's.

Nagel, U. *Der Weihnachtsmann in der Werbung.* — Oostvlaamse Zanten 50 nr. 6 (1975) p. 226–233.

Wanneer en hoe de figuur van de kerstman voor reclamedoeleinden wordt aangewend.

Platelle, H. *Le problème du scandale. Les nouvelles modes masculines aux XIe et XIIe siècles.* — Revue belge de philologie et d'histoire 53 nr. 4 (1975) p. 1071–1096.

Het heftige verzet, vooral van kerkelijke zijde, in de 11e en 12e eeuw in het gebied tussen Loire en Rijn tegen twee vernieuwingsgolven in de mannenmode (kleding, haar- en baarddracht) wordt verklaard uit de zorg voor het voortbestaan van de sociale orde. Platelle wijst bovendien op de magische betekenis die baard en haar van oudsher hebben gehad.

Quaedvlieg, G. M. I. *De 'Société d'Harmonie Royale' van Maastricht.* — De Maasgouw 94 nr. 5 (1975) kol. 132–151.

De gecompliceerde, enkele malen onderbroken 150-jarige geschiedenis van de huidige Koninklijke Harmonie van Maastricht wordt hier glashelder en goed gedocumenteerd beschreven aan de hand van vnl. archivalia en persberichten.

Aan de betekenis van het korps voor en zijn functie in het Maastrichtse muziekleven en -onderwijs wordt veel aandacht geschonken, heel weinig daarentegen aan het repertoire.

Rosenberg, Bruce A. *Custer and the epic of defeat.* — Journal of American folklore 88 nr. 348 (1975) p. 165–177.

De legendevorming rondom de persoon van de Amerikaanse generaal George A. Custer († 1876) wordt in belangrijke mate bepaald door verhalen over een roemrucht gevecht waarin hij, samen met een gering aantal medestanders, ten onder ging tegen een overmacht van Indianen. Ook over andere gesneuvelde helden zijn

overleveringen van deze strekking bekend (Roeland, koning Saul, Walewein, Leonidas enz.); steeds is daarbij sprake van een heroïsche maar kansloze strijd die de in het nauw gedreven held en zijn getrouwen aangaan met een numeriek veel sterkere vijand behorend tot een ander ras of een andere nationaliteit. Volgens Rosenberg zijn deze verhalen, hoeveel ze ook op elkaar lijken, onafhankelijk van elkaar ontstaan. In Custer ziet hij de projectie van de collectieve aspiraties van het 19de-eeuwse (blanke) Amerika tegenover de destructieve krachten die als een bedreiging van het christelijk karakter, de vooruitgangsidealen en de beschaving van de toenmalige maatschappij gevoeld werden.

Rudolph, Ebermut. *Teufelsbündner im 20. Jahrhundert. Hintergründe und Folgerscheinungen sogenannter 'Blutverschreibungen'*. — Schweiz. Arch. f. Volkskunde 72 (1976) p. 33–54.

Volgens Rudolph is Freuds theorie over het duivelspakt niet in staat om een geschikte verklaring te geven voor de demonische, door Rudolph doorgaans als reëel beschouwde verschijnselen die het gevolg zijn van het duivelspakt. Freud verklaart de bezetenheid door de duivel als neurose en de verschijnselen als hallucinaties. Rudolph tracht met een flink aantal verhalen van 'betrouwbare' zegslieden aan te tonen dat naast neurosen ook echte bezetenheid door de duivel voorkomt (verhouding 1000:1 ongeveer) waarbij hij tevens in de uniformiteit van de door zijn zegslieden medegedeelde verschijnselen een aanwijzing voor hun realiteit meent te mogen zien.

Ruiter, J. de. *De lindeboom op Zuid-Beveland*. — Historisch Jaarboek voor Zuid- en Noord-Beveland 1975, p. 109–119.

Solitair staande lindebomen komen tegenwoordig vrijwel uitsluitend op Zuid-Beveland voor. De bomen staan op of halverwege het talud van een dijk. Ze werden geplaatst aan het begin of eind van een nieuwe dijk, bij een dijkdoorbraak, daar waar een weg op een dijk uitkomt of, een enkele keer, om de grens van een ambachtsheerlijkheid aan te geven. De plaatsen waar deze bomen geplant zijn, zijn op een kaart aangegeven.

Schmidt, Leopold. *Bauernhausforschung und Gegenwartsvolkskunde*. — Österr. Zs. f. Volkskunde 78 nr. 4 (1975) p. 307–324.

De bestudering van het boerenhuis was in het verleden vooral gericht op de architectuur en op de verspreiding van de verschillende huistypen waarvan de grenzen, naar men aannam, samenvielen met die van de woongebieden van vroegere stammen. Later is deze theorie onhoudbaar gebleken en hoewel Schmidt de geografische methode bij het boerenhuisonderzoek niet geheel wil verwerpen, wijst hij in dit artikel op een aantal andere aspecten die z.i. de aandacht verdienen, zoals veranderingen in de bouwwijze en het gebruik van het huis als gevolg van economische, sociale en andere ontwikkelingen, en de modieuze voorkeur voor nieuwbouw in alpine trant. Aan de hand van voorbeelden toont hij overigens aan dat deze verschijnselen niet nieuw zijn, maar zich ook in vroeger eeuwen hebben voorgedaan.

Swahn, Jan-Ojvind. *Das Volksmärchen in Schweden. Quellen und Forscher*. — Die Freundesgabe 1975, p. 6–17. Beknopte bibliografie.

Nadat Swahn eerst de vijf belangrijkste Zweedse sprookjesverzamelaars die vooral in de vorige eeuw werkzaam waren behandeld heeft, bespreekt hij de ontwikkeling van het Zweedse sprookjesonderzoek, waarbij hij de meeste aandacht besteedt aan Von Sydow en diens leerlingen.

Theuwissen, J. *Volkscundige aspecten in het werk van Pieter Bruegel.* – *Volkscunde* 77 nr. 1 (1976) p. 20–29; 3 krt.

Theuwissen betoogt dat voor de juiste interpretatie van Bruegels werk kennis van de volkscultuur zeer belangrijk is. Voorts moet men er rekening mee houden dat een juiste weergave van het detail voor Bruegel van ondergeschikt belang was. Tenslotte waarschuwt Theuwissen dat de afgebeelde objecten niet automatisch door middel van hun hedendaagse geografische spreiding gelocaliseerd kunnen worden. Hij geeft hiervan drie voorbeelden met kaarten: de plaatsing van het ploegblad (links of rechts), het gebruik van de zeis of zicht en het al of niet verwijderen van het handvat van de zeis bij het haren.

Top, S. *De historische context van Gust. Lamerants 'Vlaamsche wondervertellingen uit Fransch-Vlaanderen'* – *Volkscunde* 77 nr. 1 (1976) p. 30–51; 2 tab.

Top zet in een historisch overzicht de opvattingen uiteen van de 19e-eeuwse Belgische volkskundigen over methode en doel van verzamelen van volkskundig materiaal. In een tabel analyseert hij daarna van 37 verhalenbundels uit de periode 1843–1911 doel en methode van verzamelen. De verzamelaars blijken de richtlijnen van de volkskundigen weinig ter harte te hebben genomen. De bundel van Lamerant vormt een gunstige uitzondering, omdat deze oog had voor het repertoire van de verteller en de verhalen letterlijk noteerde.

Trijburg, J. *Eerste schets van het streekdrachtenonderzoek in het Land van Maas en Waal en het westelijk deel van het Rijk van Nijmegen.* – *Tweestromenland* 11 nr. 23 (1975) p. 31–47.

De schrijver verricht een onderzoek naar de hoofdbedekking in het Land van Maas en Waal, om tot een documentatie te komen. Aangezien het dragen van traditionele kleding na 1914 snel is afgenomen, is hij daarvoor in hoofdzaak aangewezen op foto's, persoonlijke herinneringen en nog bewaard gebleven mutsen. In dit artikel geeft hij een indruk van zijn manier van werken, waarbij hij als illustraties 4 foto's publiceert met bij elke foto gegevens over de draagster, de maakster en degene die de afgebeelde muts waste, over het gebruik ervan en over de verspreiding van het type.

Venner, G. *Het jaar 1775 en het Roermondse muzikleven.* – *De Maasgouw* 94 nr. 5 (1975) kol. 151–160.

Beknopt maar, voorzover het archivalia uit de 17e en 18e eeuw betreft, volledig overzicht van het Roermondse muzikleven, geconcentreerd rond de vraag of de Koninklijke Harmonie van Roermond al dan niet ontstaan is als (of uit) de hofkapel van bisschop Philippus Damianus van Hoensbroek, opgericht in 1775. Het antwoord is voorlopig ontkennend.

Vroom, U. E. E. *De haringboot van Koehool, een typisch vissersvaartuig van het wad.* Zie: *Wonen en werken te Koehool.*

Waardenburg, H. *Het interieur van het pand Sédyk 5 te Koehool omstreeks 1900.*
Zie: *Wonen en werken te Koehool.*

Walraven, J. H. A. *Gebruiken vroeger en nu, bij bier, herbergen en cafés.* — Roer-
streek 8 (1976) p. 115—141.

Café's en cafébezoek (Midden-Limburg en omgeving). Bier, gerst en hop (volksge-
loof, gebruiken, zegswijzen, gerechten en als geneesmiddel). Bierverbruik en -mis-
bruik. Evenementen in café's op feestdagen (vasten, Pasen). De gegevens berusten
op mondelinge informatie en literatuuronderzoek.

Wander, B. *'t Gemak dient de mens. Een en ander uit de geschiedenis van privaten,*
stilletjes en krullen. — Bijdr. en med. Het Nederlands Openluchtmuseum 38 nr. 2
(1975) p. 33—49.

Ritueel van de zich ontlastende en urinerende mens in de loop der eeuwen, zowel
binnen- als buitenshuis (urineren op de openbare weg, publieke privaten, kamerge-
makken en -potten, plees in en naast de woning, watercloset enz.). Hygiënische
problemen, afvoer en gebruik van urine en faecaliën, toepassing van closetpapier.

Wonen en werken te Koehool — Het Peperhuis 1975.

Vijf artikelen, geschreven naar aanleiding van het overbrengen van een visserswoning
uit Koehool (gem. Barradeel, Frsl.) naar de buitenafdeling van het Zuiderzee-
museum te Enkhuizen.

G. D. van der Heide geeft een historisch-geografische indruk van Barradeel (4—9),
P. P. Bakker bespreekt geschiedenis, constructie en wederopbouw van het overge-
brachte perceel (10—27), *Hanny Waardenburg* schrijft over inrichting en gebruik
van het huis en over het dagelijks leven van degenen die het bewoond hebben
(28—37), *Th. Fruithof* vult dit aan met een overzicht van hun bestaansmiddelen:
haringvisserij, schapenhouderij, vlasbraken (38—51) en *U. E. E. Vroom* besluit met
een opstel over geschiedenis, verspreiding en constructie van de haringboot, een
platbodemaartuig dat gebruikt werd bij de kustvisserij in Friesland. (52—57).